

Församlingsinstruktion 2017

Svenska kyrkan Bollnäs pastorat org. nr. 252004-0896

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid nr
Bollnäs pastorat	3
Församlingsinstruktionen, arbetets gång	3
Förord och "värdegrund"	3
Något om nuläget i Bollnäs	5
Sammanfattande analys med angivande av prioriteringar	6
Pastoralt program	6
- Gudstjänst	7
- Undervisning	7
- Diakoni	8
- Mission	9
Barnkonventionen	9
Regler fastställda av domkapitlet enligt kyrkoordningen	10

Referenser

Kyrkoordningen, 1 kap, 57 kap 5 § (med kommentar Tillsynsutskottet 2006:4)

Lag om Svenska kyrkan

Församlingsinstruktioner från andra församlingar, främst Farsta församling och Umeå pastorat

Boken Diakonins sju bord (S & H E Lindström)

Boken Kristi kyrka (Bo Giertz), kap I

BOLLNÄS PASTORAT

Bollnäs pastorat fick sin nuvarande organisation från och med 1 jan 2014. Pastoratet bildas av fyra församlingar: Arbrå-Undersvik, Bollnäs, Hanebo-Segersta samt Rengsjö. Pastoratets område sammanfaller med Bollnäs kommuns område. Invånarantalet är cirka 26 600.

År 2010 var 21 691 invånare medlemmar av Svenska kyrkan (82,6 %). År 2020 uppskattas 17947 invånare vara medlemmar (67,2 %).

I pastoratet finns sex kyrkor (Arbrå, Undersvik, Bollnäs, Rengsjö, Segersta, Hanebo), samtliga med medeltida rötter.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTIONEN, ARBETETS GÅNG

Under 2014 och 2015 arbetades i handplockade grupper med att ta fram material till en församlingsinstruktion (FIN). Arbetet hade stor omfattning, men dokumenterades inte. Den process som igångsatts av kyrkoherde Lena Wängmark var dock mycket brett upplagd och ambitiös.

2016 fick vikarierande kyrkoherde Stefan Nilsson och kyrkorådets vice ordförande Anders Bergsten i uppdrag att på basis av tidigare samtal om FIN samt samtal med allmänhet, förtroendevalda och anställda ta fram en utgångstext för vidare överläggningar.

Under 2016 har ett antal försökstexter behandlats av kyrkorådet, personalen, församlingsråden och andra intresserade. Texterna har också skickats på "remiss" till utomstående för analys och påpekanden. Sedan detta arbete avslutats har texterna sänts till Uppsala stifts arbetsgrupp för FIN. Muntliga överläggningar har förts med denna grupp, företrädd av stiftspedagog Jonas Zacco.

Slutligen har texten behandlats vid sammanträde med kyrkorådets arbetsutskott i Bollnäs pastorat den 31 januari 2017.

FÖRORD OCH VÄRDEGRUND

Vem behöver en gammal ideologiskt statsbärande kyrka med en självsyn som till dels präglas av drömmar om länge sedan svunna tider? En gång var det svenska samhället genomsyrat av den lutherska statskyrkans teologi och livssyn. Ingen kom undan. Staten garanterade detta med tvångsmedel. Detta förhållande har sedan länge upphört, men finns ändå med bland faktorer som präglar vår självsyn.

När vi nu reflekterar över de kommande åren i Bollnäs pastorat bör vi på djupet ta till oss att en ny situation råder. Religion har blivit privatsak. Staten förhåller sig neutral i religiösa frågor – även om vår rättsliga grund vilar på en Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan. Den organiserade religionen har i vårt land tappat sin tidigare självklara ställning och den allmänna uppfattningen torde vara att varje individ själv får ta ansvar för sin tro och sitt andliga liv. Våra församlingar lever dock vidare och har i många avseenden en stark ställning. Ett flertal av befolkningen är medlemmar och betalar kyrkoavgift. I våra församlingar levs ett andligt liv eftersom Ordet förkunnas, gudstjänst firas, sakramenten delas ut och bönen stiger upp till Gud. Dock märks det i våra församlingar att vi efterhand marginaliseras i samhällsliv

och kultur. Många medlemmar bryr sig föga om vad församlingen sysslar med och vilka ställningstaganden Svenska kyrkan gör. Detta skapar stundom missmod bland medlemmar, anställda och förtroendevalda: vi anstränger oss allt mer och satsar allt större resurser, medan resultatet av våra ansträngningar blir klenare.

I det ovanstående ligger dock en stor befrielse. Vi har befriats från tvångs- och myndighetsutövning. Våra församlingar kan inte tvinga någon till något. Vi kan bara inbjuda och sedan ta emot människor som kommer av fri vilja. Hela vår gemenskap bygger på människor som kommer av fri vilja, fria och myndiga individer. Människans värde och värdighet betonas i församlingslivets alla aspekter. Barnen står i blickfånget. "Gud vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen." Denna Guds längtan vill vi låta komma till uttryck i församlingarnas möten med människor, möten som bygger på respekt och goda förväntningar. Församlingsmedlemmarna är trossubjekt och inte objekt för de kyrkanställdas ambitioner.

Låt oss alltså befria oss själva från att låta oss nedtryckas av drömmar om fornstora dar och i stället oförtrutet arbeta vidare tillsammans med alla som vill utvecklas i sin tro. Dessa är inte alltid så många, men hellre en som kommer i längtan till Gud och av fri vilja än hundra som är tvungna

I detta tänkande låter vi oss vägleda av några värdegrundade citat ur vår källor:

- *Känn ingen oro och tappa inte modet (Joh 14:27)
- *Gud vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen (1 Tim 2:4)
- *Jesus sade: Jag är vägen, sanningen och livet (Joh 14:6)
- *Det är anden som ger liv (Joh 6:63)
- *Jesus sade: Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte (Mark 10:14)
- *Om en invandrare slår sig ner i ert land, skall ni inte förtrycka honom. Invandraren som bor hos er skall ni behandla som en infödd. Du skall älska honom som dig själv. (3 Mos 19:34)
- *Du skall resa dig upp för ett grått huvud och hedra den gamle (3 Mos 19:32)
- *Ty Guds ord är levande och verksamt. (Hebr 4:12)
- *Dopet ger oss syndernas förlåtelse, räddar oss från döden och djävulen och ger evig salighet åt alla dem som tror på Guds ord och löften. (Lilla kat, 4 huvudstycket)
- *Detta ätande och drickande tillkännager orden: "för er utgiven och för er utgjutet till syndernas förlåtelse" (Lilla kat, 5 huvudstycket)
- *Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem (Matt 7:12)
- *Bönen är hjärtats samtal med Gud. Mitt i vår vardag har bönen en viktig uppgift att fylla. (Lilla boken om kristen tro, s 15)
- *Och han som satt på tronen sade: "Se, jag gör allting nytt. (Upp 21:5)

NÅGOT OM NULÄGET I BOLLNÄS KOMMUN

(detta är några axplock ur en mer omfattande samtidsanalys, vilken utförts under arbetet med FIN)

Bollnäs ombildades 1971 från stad till kommun, när en enhetlig kommuntyp infördes i Sverige. Bollnäs kommun blev storkommun 1974 när de intilliggande kommunerna Arbrå, Rengsjö, Hanebo och Alfta införlivades med Bollnäs kommun. Alfta överflyttades 1977 till Ovanåkers kommun.

Under 2015 ökade antalet invånare med 200 personer till 26 594. Prognoser om befolkningsutvecklingen tyder på viss årlig ökning. Prognosen för antalet medlemmar visar på en gradvis minskning till 17 947 medlemmar år 2020. De kyrkotillhöriga har också högre genomsnittsålder än befolkningen som helhet.

10 % av kommunens befolkning 2015 var utrikes född. Till detta kommer ett antal asylsökande på de boenden som finns i kommunen.

Viktiga basnäringar i Bollnäs kommun är industri, 8 %, vård och omsorg, 25 %, handel, 9 %, jord och skog, 5 %, utbildning, 10 %, byggverksamhet, 9 %, företagstjänster, 6 %. Näringslivet domineras av småföretagande, där mer än 60 % är enmansföretag.

Arbetslösheten ökade under 2015 och ligger över länssnittet. För ungdomar i åldern 18-24 år har arbetslösheten minskat. När det gäller eftergymnasial utbildning ligger Bollnäs kommun under snittet för både riket och länet. Denna skillnad är mindre för kvinnor än för män.

Bollnäs sjukhus (Aleris) och Bollnäs folkhögskola betyder mycket för bygden. Uppsala stifts stiftsgård i Undersvik är en viktig samarbetspartner för pastoratet.

Idrottsutövningen är omfattande med bandyn i Bollnäs som en välkänd del. På kulturlivets område kan nämnas de betydelsefulla hembygdsföreningarna och ett mycket omfattande musikliv med körer och spelmannslag. Bollnäs folkhögskola är en viktig kulturinstitution.

*

Den kristna traditionen i bygden har försvagats. Många unga har inte fått undervisning om vad den kristna livsvägen innebär. Den kyrkliga seden är under försvagning. Det är således mycket angeläget att församlingarna aktivt arbetar för att nå närsamhällets människor via såväl gamla och beprövade vägar och inte minst via nya och oprövade vägar. Ansvaret för att detta sker vilar på församlingsråden, församlingsherdarna, volontärer (i ökande omfattning) samt anställda medarbetare. Att delta mer aktivt i samhällets olika aktiviteter såsom föreningsliv, näringsliv och kommunalt liv kan vara vägen till restaurerade kontaktytor med alla människor av god vilja i bygderna.

I samtidsbeskrivningen konstateras att den mest ökande befolkningsgruppen är de gamla. En ny, växande grupp, ofta mycket utsatt, är de som invandrat från andra länder.

Ett socialt problem är att alltför många unga förlorat fotfästet i tillvaron – droger har blivit deras tillflykt.

Församlingarna kan behöva ägna ökad uppmärksamhet åt grupper som ingen annan bryr sig om. Att bidra till att skingra ensamheten är föga glamoröst, men inte desto mindre en av församlingarnas viktigaste uppgifter.

*

Mot bakgrund av vår samtidsanalys, ovan antydd, bör vår församlingsverksamhet och vårt pastorala program lyfta fram följande områden:

- Kristen tradition och andlig utveckling
- De frivilligas (volontärernas) roll i församlinglivet
- Barnens väl
- Gamlas ensamhet
- Immigranternas plats i det kyrkliga livet och infogande i församlingssamfundet
- Ständig påminnelse om att vi är på väg mot det himmelska målet
- Det kristna hoppet och livsglädjen för de människor som i medelåldern dignar under bördor och känslor av uppgivenhet
- Livets skönhet gestaltad i musik, drama och annan kultur

PASTORALT PROGRAM

I Uppsala stifts anvisningar för FIN (församlingsinstruktion) anges att ett pastoralt program skall finnas med avseende på församlingarnas tänkande om arbete med KO:s fyra huvudaspekter på församlingsverksamhet: GUDSTJÄNST, UNDERVISNING, DIAKONI, MISSION. Dessa fyra områden anges i kyrkoordningen som "församlingens grundläggande uppgift" (KO 2 kap 1 §, 1 st). Detta sätt att uttrycka församlingens uppgift skall inte uteslutande ses som fyra verksamhetsområden. De är också en formulering om fyra aspekter som bör läggas på allt vad vi gör, exempelvis hur begravningsverksamheten uttrycker vårt diakonala uppdrag eller på vad sätt verksamheten för äldre uttrycker gudstjänstaspekten. Ordet pastoral behöver definieras för att kunna användas i en FIN. Vi stannar i Bollnäs för en mycket enkel definition: pastoral – det som har med församlingarnas verksamhet och uppdrag att göra, enligt KO just de fyra nämnda aspekterna i den lokala församlingens liv.

Det pastorala programmet uttrycker en målsättning med respektive aspekt. De konkreta målen görs tydliga i en för varje år antagen verksamhetsplan. Likaså skall församlingsråd och församlingssherde årsvis göra upp en plan för respektive församling.

GUDSTJÄNST *det är gott att sjunga vår Guds lov (Ps 147:1)*

I gudstjänsten samlas församlingen för att lovsjunga Gud, delta i gemenskapen kring dop och nattvard, för att be tillsammans och för att lyssna till och reflektera över Guds ord.

Musiken är ett oöverträffat medel för livstolkning, förkunnelse, gemenskap och gestaltande av det kristna livets skönhet.

Kyrkoårets växlingar erbjuder en rikedom att studera, ta till vara och föra vidare.

Gudstjänstlivet skall präglas av rikedom, skönhet, variation, delaktighet och gemenskap. Det är angeläget att många deltar i utformandet och genomförandet av gudstjänsterna.

Den grundläggande formen för gudstjänst i Bollnäs pastorat är högmässan. Mötet med Gud får konkretion i nattvardens sakrament. Sinnesrogudstjänster, familjegudstjänster, temagudstjänster, kyrkokonserter med mera är också omistliga inslag i församlingarnas samlade gudstjänstliv. Kyrkorummet utformas så att alla dessa gudstjänster kan gestaltas väl.

De kyrkliga handlingarna – dop, konfirmation, vigsel, begravning – är viktiga delar av gudstjänstlivet och bör ges goda resurser och ägnas den största omsorg. I denna omsorg ingår det personliga samtalet mellan präst och församlingsbor.

Det är aldrig meningslöst att be tillsammans, även om få är närvarande.

- MÅL
- *Skapa livfulla och engagerade gudstjänster i stort och litet format
 - *Att de som är engagerade i kyrkolivet skall finna vägen till gudstjänsten
 - *Göra verklighet av tanken att gudstjänsten är centrum i församlingens liv
 - *Uppnå att gudstjänsterna upplevs angelägna och meningsfulla
 - *Att lovsång och bön lever i alla fyra församlingarna

*

UNDERVISNING *brann inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen och utlade skrifterna (Luk 24 :32)*

Det är ett ursprungligt uppdrag för den kristna kyrkan att föra ett levande samtal om det mänskliga livet i hela dess vidd samt att lämna den kristna traditionen vidare. Särskilt gäller det senare om Bibeln och dess budskap. Bibelns berättelser är av omistligt värde för livstolkning, hopp om evigheten samt som etiskt grunddokument. Hemmen bör stimuleras att delta i detta arbete.

Svenska kyrkans historiska tradition pekar på konfirmationen som ett omistligt inslag i församlingens undervisning. Konfirmandarbete och konfirmation äger rum i församlingen, men samordnas på pastoratsnivå.

Undervisning om Svenska kyrkans tro och liv är en rättighet för volontärer, förtroendevalda och anställda.

- MÅL
- *utveckla metod, deltagande och relevans i konfirmandarbetet
 - *finna former för vuxenkonfirmation och katekumenat (undervisning för dopkandidater)
 - *erbjuda bibelstudium i alla fyra församlingarna
 - *erbjuda alla mellanstadieelever deltagande i Bibeläventyret
 - *påbörja erbjudande om bibeläventyr (Vandra genom Bibeln) för vuxna
 - *utveckla samverkan med skolan i frågor som rör livsåskådning och etik

*

DIAKONI *var Kristi tjänare som helhjärtat gör Guds vilja (Ef 6:6)*

Diakonin är församlingens livsluft. I alla sammanhang skall det diakonala uppdraget aktualiseras. När längtan efter fördjupning kombineras med en diakonal hållning förkroppsligas kyrkans mening och vår livsuppgift. Traditionellt har man pekat på två vägar att möta Gud: dels i bön och gudstjänst, dels i mötet med utsatta människor. Båda perspektiven finns hela tiden med i vår syn på församlingens diakonala uppdrag. Att bryta bröd med den hungrige och hämta vatten åt den törstige liksom att se den enskilda människan på djupet är sanna uttryck för ett kristet liv. I högmässan lyfts dessa motiv fram på ett tydligt sätt.

Sjukhuskyrkan vid Bollnäs sjukhus är ett ekumeniskt projekt och ges goda resurser.

Ekumeniska inriktningen är omistliga aspekter på missionen.

Att i det goda samtalet lyssna till och se en medmänniska på djupet är själavård och omsorg.

Själavård i specifik mening är ett högst angeläget diakonalt uppdrag.

De kyrkliga handlingarna, inte minst begravning, har tydliga diakonala aspekter.

Församlingarnas bidrag i kommunens kulturliv kan också ses som ett utflöde av ett diakonalt synsätt.

- MÅL
- *Så långt förmåga och resurser medger bidra till ett gott liv för bygdens folk
 - *Utveckling av diakoners och volontärers roll och arbetsätt
 - *Erbjudande om möjligheter till samtal om tron och livet
 - *Utveckling av mötesplatser och gemenskap för äldre
 - *Bidra till att unga människor befrias från droger
 - *Skapa hemhörighet för ett ökat antal nysvenskar
 - *Organisera ett diakonacentrum på pastoratsnivå
 - *Söka samverkan med andra aktörer på det i vid mening sociala området

MISSION *som fadern har sänt mig sänder jag er (Joh 20:21)*

Missionens syfte är att hela världen skall nås av Evangeliet om Jesus Kristus och att alla människor skall komma i kontakt med detta budskap. Gud vill att alla människor skall räddas. Missionen syftar även till att visa på att livet är gott att leva. Vi har ett särskilt ansvar för att detta sker i Bollnäs pastorat.

Missionsuppdraget handlar också om att förvalta Guds skapelse, bygga och vårda relationer och skapa och vidmakthålla gemenskap mellan människor. Det världsvida perspektivet och den ekumeniska inriktningen är omistliga aspekter på missionen.

Bön och arbete går hand i hand i det kristna vittnesbördet, såväl inom Bollnäs pastorats gränser som utåt i världen.

Ett verktyg i missionen är religionsdialogen. Vi bör därvid söka mer efter vad som förenar än att identifiera skillnader.

Våra sex församlingskyrkor, samtliga med urgamla rötter, står för en ordlös förkunnelse av Evangeliet. Kyrkobyggnaderna predikar om att vi är evighetsvarelser som är på väg mot tillvarons innersta djup. Sålunda skall kyrkorna hållas i hävd och helgd. Hela den bygd där klockklangen hörs blir innesluten i Guds välsignelse vid varje ringning.

- MÅL
- *Hålla vid liv engagemang för internationellt arbete
 - *Skapa mötesplatser där människor får dela tro och liv
 - *Utveckla barnperspektiv i barnkonventionens anda
 - *Gå mot ett universellt synsätt
 - *Aktualisering av den kristna tron och livsvägen i kyrkomedlemmarnas liv
 - *Fördjupning av det ekumeniska arbetet
 - *Utveckla kontakt med och vänskap med företrädare för andra religioner

*

BARNKONVENTIONEN

Svenska kyrkan har bundit sig vid att tillämpa FN:s barnkonvention i allt sitt arbete. Detta gäller således även för denna FIN.

Det är ett långsiktigt och intrikat arbete att finna fungerande former för detta. På en punkt är dock uppdraget mycket konkret. Alla beslut som kan påverka barnens situation i pastoratet skall föregås av en särskild barnkonsekvensanalys.

Sålunda har kyrkorådet beslutat att det mellan beredning av ett sådant ärende och beslut i frågan skall göras en barnkonsekvensanalys. Ett formulär för denna analys har fastställts.

Vidare har kyrkorådet uppdragit åt kyrkoherden och den administrativa chefen att göra eller låta göra denna analys och framlägga den inför respektive beslut.

REGLER

För pastoratet fastställda av domkapitlet.

GUDSTJÄNSTLIV

I varje församling firas huvudgudstjänst varje sön- och kyrklig helgdag. Som regel är denna huvudgudstjänst högmässa. Respektive församlingsråd och församlingsherde kan besluta om en plan för användandet av kyrkohandbokens övriga former för gudstjänst. Dock skall i varje församling minst 20 huvudgudstjänster med nattvard firas.

Kyrkoherden kan besluta om firandet av gemensam gudstjänst för pastoratets församlingar.

Gudstjänster och andaktsstunder skall hållas på vårdinrättningar, äldreboenden samt andra institutioner i den omfattning resurserna medger och i samråd med respektive institution. Församlingsherdarna ansvarar för att dessa gudstjänster tilldelas tillräckliga resurser.

Gudstjänst på teckenspråk skall firas i pastoratet minst två gånger per år.

Gudstjänster på andra språk än svenska skall genomföras efter behov och möjlighet.

Församlingsherdarna i samråd ansvarar för att dessa gudstjänster kommer till stånd.

BEFATTNINGAR

Präster: En kyrkoherde, tre församlingsherdar, en sjukhuspräst, fem komministrar. Det åligger kyrkoherden att fördela prästernas tjänstgöring per församling.

Konvent: Det åligger präster och diakoner att på kontraktsprostens kallelse delta i kontraktskonvent.

Musiker: Minst en kyrkomusiker skall vara organist.

Diakoner: Diakoner skall anställas motsvarande fyra heltidsbefattningar.

ÖVRIGT

Den pastorala verksamheten utföres i huvudsak på församlingsnivå.

För konfirmandarbetet skall finnas en handlingsplan, vilken årligen utvärderas och vid behov ändras.

Diakoni och undervisning kan efter kyrkoherdens bestämmande i lämpliga delar samordnas över hela pastoratet.

Varje beslut i pastoratet skall föregås av en barnkonsekvensanalys. Se ovan.

Pastoratet ansvarar för all ekonomisk och administrativ förvaltning.

Begravningsverksamheten handhas av pastoratet.

Fastighetsförvaltningen handhas av pastoratet.

Alla präster utom kyrkoherden och sjukhusprästen deltar i den gemensamma telefonsjälavården.

Ovanstående församlingsinstruktion är godkänd av kyrkoherde och kyrkofullmäktige.

Bollnäs, den 1 mars 2017

Ingrid Natander, kyrkoherde

Rolf Forslin, ordf. kyrkofullmäktige